

Protokoll fört vid pleniföredragning
Regeringskansliet
Enheten för rättsliga och internationella frågor

Närvarande

KS-CG-MP-NF-TA-MN-WV

Frånvarande

Justerat

Omedelbart

Ordförande

L a n t r å d
Katrín Sjögren

Föredragande

Minister
Nina Fellman

Protokollförare

Rättssakkunnig
Pamela Baarman

.....
Ärende/Dnr/Exp.

.....
Beslut

Nr 16

Utrikesministeriets begäran om utlåtande inför
upprättandet av Finlands femte periodiska rapport om
genomförandet av Europarådets ramkonvention om skydd
för nationella minoriteter

ÅLR 2018/5249

526 Rk1a

Landskapsregeringen beslöt tillstålla utrikesministeriet ett utlåtande i
enlighet med **bilaga 1, Rk1a18P13**.

Dokumentnamn	Nr	Sidnr
BREV	526 Rk1a	1 (9)

Datum	Dnr
23.8.2018	ÅLR 2018/5249

Utrikesministeriet
Rättstjänsten OIK-40

kirjaamo.um@formin.fi
paivi.rotola-pukkila@formin.fi

Hänvisning
HEL7M0774-60

Kontaktperson
Pamela Baarman

Ärende
**BEGÄRAN OM UTLÅTANDE: FINLANDS FEMTE
PERIODISKA RAPPORT OM GENOMFÖRANDET
AV RAMKONVENTIONEN OM SKYDD FÖR
NATIONELLA MINORITETER**

Utrikesministeriet har den 13 juni 2018 skickat en begäran om utlåtande till Ålands landskapsregering; utlåtandebegäran rör upprättandet av Finlands femte periodiska rapport om genomförandet av ramkonventionen om skydd för nationella minoriteter. Med anledning härav ger landskapsregeringen följande utlåtande:

Bakgrund

Ramkonventionen för skydd av nationella minoriteter (FördrS 2/1998) trädde internationellt och för Finlands del i kraft år 1998. Tillsynen över genomförandet av ramkonventionen ankommer på Europarådets ministerkommitté, som bistås av en rådgivande kommitté. Fördragsparterna är skyldiga att avge periodiska rapporter om genomförandet av ramkonventionen. Den rådgivande kommittén behandlar rapporterna och ger därefter ministerkommittén ett sammandrag med förslag till rekommendationer – ministerkommittén antar avslutningsvis en resolution med rekommendationer som fördragsparten förväntas beakta.

Före ramkonventionen trädde i kraft gav landskapsstyrelsen i september 1996 ett utlåtande till utrikesministeriet, vari landskapsstyrelsen ansåg att konventionen till sitt innehåll i allt väsentligt tillvaratar nationella minoriteters mest grundläggande skyddsbehov. Landskapsstyrelsen ansåg att Ålands lagtings bifall ”*skall inhämtas till den riksförfattning genom vilken konventionen sätts i kraft i Finland (59 § 2 mom. självstyrelselagen för Åland). Detta när vissa av de skyddsmekanismer som konventionen önskar tillförsäkra nationella minoriteter, för Ålands del faller under självstyrelseorganens lagstiftnings- och förvaltningsbehörighet.*”

Ramkonventionen sattes i kraft i Finland med stöd av lagen om godkännande av vissa bestämmelser i ramkonventionen för skydd av nationella minoriteter (FFS 11/1998) och förordningen om ikraftträdande av ramkonventionen för skydd av nationella minoriteter och av lagen om godkännande av vissa bestämmelser i ramkonventionen (FFS 12/1998). Ålands lagting gav i december 1997 sitt bifall till den författning som sätter i kraft konventionens bestämmelser till de delar de faller inom landskapets behörighet.

Ramkonventionen har av landskapets myndigheter inte bedömts innehålla några bestämmelser som står i strid med självstyrelselagen; bestämmelserna i ramkonventionen har bedömts vara på i huvudsak samma nivå som bestämmelserna i Europarådets konvention om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, Europakonventionen. Europakonventionen bifölls av landstinget den 27 april 1990. I anslutning till behandlingen av konventionen konstaterades då att någon konflikt mellan densamma och de särskilda rättigheter och garantier den åländska befolkningen tillförsäkrats genom självstyrelsen inte förelåg. Utgångspunkten har således varit att ingen av de ifrågavarande konventionerna skulle innebära förändringar för det åländska minoritetsskyddet.

I samband med behandlingen i lagtinget av presidentens framställning om godkännande av vissa bestämmelser i ramkonventionen till de delar ramkonventionen faller inom landskapets behörighet gav lagtingets lagutskott ett betänkande, vari de tillstyrkte att lagtinget ger sitt bifall till rikslagen. Lagutskottet hänvisade till den proposition som bifogats presidentens framställning och anmärkte att ramkonventionen inte innehåller någon definition av begreppet "nationell minoritet". Konventionstexten utgår från att de berörda minoriteterna ska utgöra en minoritet utgående från ett nationellt perspektiv. Av propositionen framgick att avsikten är att konventionen ska tillämpas endast på s.k. traditionella minoriteter, sådana som av hävd har djupa rötter i den stat där de är bosatta.

Efter att konventionen trätt i kraft gav landskapsstyrelsen i december 1998 ett utlåtande till utrikesministeriet. I detta utlåtande ansåg landskapsstyrelsen att ålänningarna utgör en i ramkonventionen avsedd minoritet. Enligt landskapsstyrelsen består ålänningarnas minoritetskriterium av tre inbördes förstärkande delar av en och samma helhet – språket, kulturen och sedvänjorna – och därmed måste ålänningarna som minoritet särskiljas från den svenskspråkiga minoriteten i övriga landet.

Finlands fjärde periodiska rapport och ministerkommitténs rekommendationer

Landskapsregeringen lämnade i augusti 2014 ett utlåtande till Finlands fjärde periodiska rapport över tidsperioden februari 2010 till december 2014; rapporten lämnades sedan till ministerkommittén i januari 2015. Den rådgivande kommittén besökte därefter Finland i oktober 2015 för att diskutera Finlands rapport, då även representanter för landskapet hördes. Kommittén bad landskapets representanter redogöra för de största problemen man upplever i kontakterna med riket. Landskapsregeringen fokuserade på två specifika områden; Ålands polismyndighets möjligheter att verka på svenska samt översättningen till svenska av God medicinsk praxis och Pharmaca Fennica. Därutöver konstaterade landskapsregeringen att det största problemet fortsättningsvis är att det blir svårare och svårare att upprätthålla kontakter med ministerierna på svenska då kunskaperna i svenska hela tiden försämras. Den rådgivande kommittén gav sin fjärde rapport om Finland och sina rekommendationsförslag till ministerkommittén i februari 2016. Ministerkommittén antog därefter i mars 2017 sin resolution med rekommendationer för Finlands genomförande av ramkonventionen.

Inför utarbetandet av Finlands femte periodiska rapport ber utrikesministeriet nu i sin utlåtandebegäran att landskapsregeringen framför allt ska redogöra för de åtgärder som vidtagits i landskapet i syfte att främja rättigheterna för de nationella minoriteterna (romer, samer, ryskspråkiga, judar, tatarer och karelskspråkiga; exklusive den de facto svenskspråkiga minoriteten på det finländska fastlandet) samt redogöra för den åländska diskrimineringsombudsmannens verksamhet i minoritetsfrågor samt för vilka eventuella undersökningar om diskriminering som vidtagits i landskapet. Utrikesministeriet ber observera att avsikten med Finlands femte periodiska rapport är

att föra fram de åtgärder som har vidtagits eller kommer att vidtas med anledning av ministerkommitténs tidigare slutsatser och rekommendationer. I detta hänseende ska även den rådgivande kommitténs fjärde rapport om Finland beaktas.

Svenska språket i Finland och på Åland

Landskapsregeringen konstaterar att språkbestämmelserna i självstyrelselagen (ÅFS 1991:71) för Åland utgör ett undantag från grundlagen och rikets språklagstiftning (enligt 7 § språklagen, FFS 423/2003). I landskapsregeringens tidigare utlåtanden om ramkonventionen om skydd för nationella minoriteter har emellertid konstaterats att det indirekt är av betydelse vilka regler som gäller för det svenska språkets ställning inom statsförvaltningen.

I den resolution som ministerkommittén antog i mars 2017 angående genomförandet i Finland av ramkonventionen om skydd för nationella minoriteter ingår inga rekommendationer specifikt riktade till landskapet Åland. Ministerkommittén hänvisar i sina rekommendationer till den rådgivande kommitténs mer omfattande rekommendationer, vari åländska frågor i viss mån berörs. Ministerkommittén konstaterar dock allmänt i resolutionen under rubriken *Rekommendationer för omedelbara åtgärder* att strävandena att anta och genomföra den handlingsplan som anknyter till Finlands nationalspråksstrategi från 2012 bör bli effektivare för att garantera att kunskaperna i svenska, svenskans synlighet och närvaro bevaras inom utbildningen, förvaltningen, bland arbetskraften och allmänt bland befolkningen. Under övriga rekommendationer konstaterar ministerkommittén att ansträngningarna bör ökas för att säkerställa att social- och hälsojänster på ett adekvat sätt är tillgängliga på vars och ens första språk, särskilt svenska och samiska, och att minoriteternas språkliga rättigheter beaktas i administrativa reformer. Landskapsregeringen delar ministerkommitténs uppfattning om att finländska myndigheter bör vidta relevanta åtgärder för att säkerställa offentlig service för svenskspråkiga på det egna språket i enlighet med gällande lagstiftning, samt att riksmyndigheterna bör säkerställa att det finländska utbildningssystemet ger tillräckliga möjligheter att lära sig svenska för att antalet svenskkunniga tjänstemän ska bestå och öka.

Svenska språket och polismyndigheten på Åland

Ålands polismyndighet är en självständig myndighet som lyder under Ålands landskapsregering. Ålands polismyndighet utför på Åland de uppgifter som ankommer på den lokala polisen i riket. Polisyrkeshögskolan i Tammerfors svarar, också för Ålands del, för rekryteringen till polisutbildningen och antagningen av studerande, för grundexamensutbildningen och ledarutbildningen, för fortbildningen vid läroanstalten samt för forskning och utveckling inom polisbranschen.

Landskapsregeringen omnämnde i sitt senaste utlåtande inför Finlands fjärde periodiska rapport huvudsakligen följande områden angående Ålands polismyndighets möjlighet att verka på svenska: Utbildning, föreskrifter och anvisningar, datasystem och migrationsärenden. Landskapsregeringen konstaterar att vad gäller polisens nya datasystem fungerar de nuförtiden i huvudsak även på svenska. Arbetsgrupperna som jobbar med datasystemen är finskspråkiga men polismyndigheten på Åland har i några fall tillfrågats att delta i olika arbetsgrupper. Polismyndigheten på Åland upplever att deras arbete med att aktivt verka för Åland har resulterat i att man inom Polisstyrelsen numera kommer ihåg Åland bättre än tidigare vid beredning av ärenden eller utveckling av system.

Föreskrifter och anvisningar

Landskapsregeringen konstaterar att det skett en märkbar förbättring under de senaste

åren vad gäller Polisstyrelsens föreskrifter och anvisningar, vilka nuförtiden huvudsakligen utfärdas samtidigt både på finska och svenska. I några fall kan den svenskspråkiga versionen utfärdas senare på grund av tiden som krävs för översättning, men det är sällan den svenskspråkiga versionen behöver efterfrågas. Överlag konstateras att attityden till översättning av handlingar och blanketter till svenska är positiv inom Polisstyrelsen.

Utbildning

Den rådgivande kommittén konstaterar i punkt 66 i sin rapport att representanter för landskapet Åland fört fram att utbildning på svenska för den åländska polisen fortsättningsvis utgör ett problem. Landskapsregeringen påpekade i sitt utlåtande till Finlands fjärde periodiska rapport, samt påpekade detta även vid det därpå följande mötet med den rådgivande kommittén, att grundutbildningen för poliser på svenska fungerar relativt bra, men att fortbildningen däremot fungerar relativt dåligt med ett ytterst litet antal kurser på svenska. Konsekvensen av den bristande svenskspråkiga vidareutbildningen blir att den åländska polisen på sikt får sämre förutsättningar än den finländska polisen att upprätthålla sin kompetens och trygga en modern, rättssäker polisförvaltning. Ett gemensamt problem för all utbildning på svenska är att de olika utbildningarna – grund-, underbefäls- och befälsutbildningarna – ordnas så sällan vilket gör att möjligheten att avancera karriärmässigt blir avsevärt långsammare för de poliser som genomgår den svenska utbildningen än för de som kan delta i den finskspråkiga utbildningen.

Den rådgivande kommittén sammanfattar detta i punkt 68 i sin rapport med en uppmaning till de finländska myndigheterna att försäkra att adekvat utbildning för polisen finns tillgänglig på svenska.

Landskapsregeringen konstaterar nu följande angående den utveckling som skett i Finland sedan den rådgivande kommitténs rapport:

Det kan konstateras att den svenskspråkiga grundutbildningen fortfarande fungerar relativt bra, även om kurser inte alltid kunnat påbörjas enligt plan. Detta har berott på att tillräckligt med sökanden inte kunnat rekryteras till Polisyrkeshögskolan och därför har ansökningstiden förlängts. Det som varit positivt är polisbefälskursen, som påbörjades 2017. Fortfarande löper det lång tid mellan svenskspråkiga underbefäls- och befälskurser, vilket har att göra med att de svenskspråkiga resurserna på Polisyrkeshögskolan är knappa; de få personer som arbetar på skolan med den svenskspråkiga utbildningen har inte möjlighet att dra parallella kurser.

I landskapets utlåtande från 2014 påpekades som ovan nämndes att polisens fortbildning fungerar relativt dåligt med ett ytterst litet antal kurser på svenska. Det kan konstateras att situationen sedan dess överhuvudtaget inte har förbättrats – det finns inte en endaste fortbildningskurs på svenska vid Polisyrkeshögskolan. Trots att Ålands polismyndighet vid upprepade tillfällen påtalat denna brist för såväl Polisstyrelsen som Polisyrkeshögskolan har det inte lett till några förändringar. Även Folktinget involverades i ärendet år 2015 utan att några resultat uppnåddes. Vad gäller nätutbildning har utvecklingen varit något positivare. Av tolv nätkurser är åtta på svenska. Det skulle dock vara av vikt att alla nätutbildningar är på svenska, inte enbart med tanke på Åland, utan också med tanke på de polismän på fastlandet som har svenska som modersmål.

Landskapsregeringen konstaterar även att säkerställandet av tillräcklig svenskspråkig utbildning för alarmoperatörer – vilket berör både Åland och fastlandet – är något som

myndigheterna i Finland borde fästa större uppmärksamhet vid.

Svenska språket och hälso- och sjukvård på Åland

Landskapsregeringen konstaterade i sitt utlåtande inför Finlands fjärde periodiska rapport att inom området för hälso- och sjukvård är det problematiskt att God medicinsk praxis och Pharmaca Fennica – två frekvent använda standardverk för yrkesutövare inom hälso- och sjukvården i Finland – endast finns tillgängliga på finska.

God medicinsk praxis-verket består av nationella behandlingsrekommendationer som baserar sig på evidensbaserade forskningsresultat. De behandlar viktiga frågor om finländarnas hälsa, hälsovård och förebyggande av sjukdomar. Rekommendationerna utarbetas för läkare, hälso- och sjukvårdspersonal och medborgare till grund för behandlingsbeslut. God medicinsk praxis betraktas allmänt som referens för hur diagnostisering och behandling av en stor mängd sjukdomar ska ske i Finland.

Pharmaca Fennica innehåller essentiella uppgifter om läkemedels doseringar, interaktioner och biverkningar. Motsvarande uppgifter finns inte tillgängliga på ett kliniskt användbart sätt i någon annan form och det förekommer således inte inom den finskspråkiga hälso- och sjukvården något annat allmänt förfarande än användning av Pharmaca Fennica för att ta del av forskvarinformation om läkemedel. Social- och hälsovårdsministeriet förlitar sig på ett kommersiellt tillhandahållande av sådan information i Finland, vilket gör att informationen inte finns tillgänglig på svenska; detta för att den svenskspråkiga målgruppen i Finland inte är tillräckligt stor för att det ska vara ekonomiskt lönsamt att ta fram en kommersiell produkt av Pharmaca Fennicas typ på svenska. Social- och hälsovårdsministeriet har från åländsk sida uppmärksammat på problemet med avsaknaden av svenskspråkiga versioner av Pharmaca Fennica alltsedan år 2005.

Landskapsregeringen bedömer att rådande förhållande utgör en patientsäkerhetsrisk.

Landskapsregeringen påtalade även dessa brister i sitt möte med representanter för den rådgivande kommittén i oktober 2015, vilket även konstateras i punkt 66 i den rådgivande kommitténs rapport. I punkt 68 i rapporten uppmanar den rådgivande kommittén finska myndigheter att säkerställa att information om läkemedel finns tillgängligt på svenska.

I december 2014 lämnade landskapsregeringen till justitieombudsmannen ett klagomål gällande social- och hälsovårdsministeriets underlåtenhet att tillhandahålla verket God medicinsk praxis och information motsvarande den i verket Pharmaca Fennica på svenska. I december 2015 fattade justitieombudsmannen beslut i ärendet; justitieombudsmannen ansåg att God medicinsk praxis bör översättas till svenska på försorg av det allmänna, eftersom patientsäkerheten tangerar de grundläggande rättigheterna till liv, trygghet och tillräckliga hälso- och sjukvårdstjänster. Justitieombudsmannen ansåg därtill att hälso- och sjukvårdsministeriet och övriga berörda riksmyndigheter tillsammans med landskapets myndigheter bör dryfta hur den övriga information i produktresuméerna (och därmed i Pharmaca Fennica), som är nödvändig för en trygg förskrivning av läkemedel, ska kunna bli tillgänglig för den del av läkarkåren som inte behärskar finska.

Då landskapsregeringen därefter aldrig kontaktades av hälso- och sjukvårdsministeriet, tillställde landskapsregeringen i december 2016 en förfrågan till social- och hälsovårdsministeriet och efterfrågade vilka åtgärder ministeriet avser vidta samt när med anledning av justitieombudsmannens beslut från december 2015. Hälso- och sjukvårdsministeriet besvarade landskapsregeringens förfrågan i mars 2018. Ministeriet

hänvisade till att i resultatplanerna för Institutet för hälsa- och välfärd (THL) och Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet (Fimea) skrivits in om översättning av God medicinsk praxis och läkemedels produktresuméer på svenska på Fimeas webbsida.

I juni 2018 träffade landskapsregeringen THL:s generaldirektör och diskuterade dessa frågor. Landskapsregeringen underströk vid mötet justitieombudsmannens beslut. Från THL:s sida uttryckte man översättningskravets rättmätighet och lovade diskutera vidare med social- och hälsovårdsministeriet hur översättningstakten kunde ökas. Landskapsregeringen träffade även företrädare för Fimea och diskuterade justitieombudsmannens beslut. Från Fimeas sida uttryckte man översättningskravets rättmätighet och lovade diskutera det vidare med läkemedelsindustrin och återkomma med information till landskapsregeringen i oktober 2018. Tidtabellen för att återkomma med information – inte tidtabellen för en färdig översättning – kan ses i ljuset av justitieombudsmannens ställningstagande om att uppgifter i läkemedels produktresuméer ska publiceras på det sätt som anges i språklagen. Justitieombudsmannen hänvisar i sitt ställningstagande till ministeriets utredning i ärendet varur framgår att denna information delvis ska finnas tillgänglig på Fimeas webbplats redan inom år 2015. Justitieombudsmannen avslutar med att anse att social- och hälsovårdsministeriet med det snaraste bör se till att all information blir tillgänglig på svenska. Trots kontinuerliga påstötningar från landskapsregeringens sida kan det konstateras att knappt tre år efter justitieombudsmannens beslut har tillräckliga översättningar fortfarande inte gjorts tillgängliga på svenska. Landskapsregeringen finner tidtabellen för översättningen av God medicinsk praxis och information motsvarande den i Pharmaca Fennica oacceptabel.

Diskriminering

Både motverkande av diskriminering och främjande av principen om likabehandling berör, liksom området jämställdhet mellan könen, såväl landskapets som rikets behörighetsområden. Varken likabehandling eller jämställdhet mellan könen omnämns som självständiga rättsområden i behörighetsförteckningarna i 18 §, 27 § eller 29 § i självstyrelselagen. Bedömningen av frågan gällande lagstiftningsbehörigheten inom ifrågavarande rättsområden ankommer på landskapet eller riket beroende på vad den aktuella lagen reglerar. Enligt 18 § 1, 2 och 4 punkterna i självstyrelselagen tillkommer lagstiftningsbehörigheten landskapet i fråga om landskapsregeringen och underlydande myndigheter och inrättningar, kommunernas förvaltning, landskapets tjänstemän och kommunernas tjänsteinnehavare samt tjänstekollektivavtal för landskapets och kommunernas anställda. Privaträttsligt anställda på Åland och de som har privaträttsligt anställningsförhållande hos landskapet eller kommunerna lyder under rikslagstiftningen.

Den 1 september 2014 trädde den nya landskapslagen (ÅFS 2014:33) om Ålands ombudsmannamyndighet i kraft; landskapslagen fastslår att Ålands ombudsmannamyndighet ska vara en oberoende myndighet administrativt underställd landskapsregeringen.

Ombudsmannamyndigheten ska verka för att främja och trygga bland annat den enskildes rätt till likabehandling i enlighet med landskapslagen (ÅFS 2005:66) om förhindrande av diskriminering i landskapet Åland, samt den enskildes rätt till likabehandling i enlighet med landskapslagen (ÅFS 1989:27) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män.

Den åländska diskrimineringsombudsmannen ska inom landskapets behörighet

motverka och förhindra diskriminering på grund av etnisk tillhörighet, religion eller annan övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning. Inom landskapets behörighet ska diskrimineringsombudsmannen även motverka och förhindra diskriminering på grund av kön, könsidentitet och könsuttryck.

Diskrimineringsombudsmannen har under rapporteringsperioden 2015-2017 inte vidtagit några specifika åtgärder för att främja rättigheterna för de finländska nationella minoriteterna; det finns ingen sammanställd statistik vad gäller representationen av de nationella minoriteterna på Åland, men mot bakgrund av Ålands småskalighet kan det dock skäligen antas att det inte rör sig om många personer till antalet. Följaktligen kan man inte säga med säkerhet hur många personer på Åland som berörs av ramkonventionen.

Diskrimineringsombudsmannens verksamhet har under rapporteringsperioden 2015-2017 främst bestått av rådgivning till personer bosatta på Åland, samt kommuner och andra myndigheter. Diskrimineringsombudsmannen har haft totalt 154 rådgivningsärenden, varav tre har rört fall då diskrimineringsombudsmannen har konstaterat diskriminering på grund av etnisk tillhörighet. Statistiken fram till oktober 2017 har inte inkluderat vilka diskrimineringsgrunder rådgivningsärenden har rört. Därför saknas information om antal personer som har hört av sig för information och råd i frågor som relaterar till upplevd diskriminering på grund av etnisk tillhörighet. Under de första sex månaderna av 2018 har diskrimineringsombudsmannen haft 31 rådgivningsärenden, varav tre har relaterat till upplevd diskriminering på grund av etnisk tillhörighet.

Ålands ombudsmannamyndighet har under rapporteringsperioden inte låtit genomföra någon undersökning om upplevd diskriminering på Åland. Diskussioner om en uppföljning på undersökningarna som Ålands statistik- och utredningsbyrå (ÅSUB) genomförde år 2007 och 2010, som även refereras till i landskapsregeringens utlåtande inför Finlands fjärde periodiska rapport, har inletts och en undersökning planeras i början av 2020 förutsatt att budgetmedel beviljas.

År 2014 genomförde ÅSUB på uppdrag av landskapsregeringen undersökningen *Att leva och bo som inflyttad på Åland* i syfte att kartlägga situationen för inflyttade personer födda utanför Norden med annat modersmål än svenska. Enkäten skickades ut till 1 354 personer och hade en svarsprocent på 42 procent.

På frågan om den svarande har blivit diskriminerad under de senaste 12 månaderna, svarade 24 procent jakande. Vad gäller diskrimineringsgrunderna så står följande i rapporten:

De tillfrågade fick ange varför de blivit diskriminerade. De kunde välja flera svarsalternativ. Den vanligaste orsaken till diskriminering var på grund av språket och därefter kön och etniskt ursprung. (Figur 29) Detta kan jämföras med resultaten i ÅSUBs rapport "Upplevd diskriminering i det åländska samhället år 2010". I den undersökningen var kön den vanligaste orsaken till diskriminering (28 procent) följt av nationellt eller etniska ursprung (26 procent), mina åsikter/övertygelse (24 procent), språk, ålder och hälsotillstånd. Färre än fem personer hade angett religion eller sexuell läggning som orsak. Den vanligaste orsaken som angavs var på grund av språket, därefter kön och etniskt ursprung.

Landskapsregeringen har inom ramen för sitt hållbarhetsarbete givit ÅSUB i uppdrag att ta fram en tillitsstudie för Åland 2018. En del av undersökningen är en enkätstudie där en av frågorna lyder: *Skulle du säga att du tillhör en grupp som är diskriminerad*

på Åland? Ja, på vilka grunder (t.ex. kön, etnisk tillhörighet)?/ Nej/ Kan inte säga.
Studien beräknas vara klar för publicering under hösten 2018.

Generellt sett kan noteras att befolkningssammansättningen på Åland är i förändring sedan år 2000. Genom årliga rapporter om befolkningssammansättningen som ÅSUB sammanställer går utvecklingen att följa i detalj bland annat vad gäller födelseort, nationalitet och modersmål. Sedan år 2000 har andelen svenskspråkiga minskat från 94 till 87 procent av Ålands befolkning. Andelen finskspråkiga har legat runt 5 procent under samma period. Totalt finns över 60 språk och ca 75 nationaliteter representerade på Åland.

Språk är inte en diskrimineringsgrund i den åländska diskrimineringslagen (ÅFS 2005:66), men noteras bör att den vanligaste grunden för upplevd diskriminering som framkom i undersökningen ÅSUB 2014:9 bland utomnordiska inflyttade var språk. Ett sätt att stärka rättigheterna för personer bosatta på Åland med annat modersmål kunde vara att inkludera rätten till modersmålsundervisning i grundskolan. Detta är en fråga som behandlas för närvarande som en del av revideringen av den åländska grundskolelagen och framtagandet av en ny läroplan för grundskolan.

Landskapsregeringen återkommer med kommentarer i ärendet om anledning till detta konstateras i ett senare skede.

L a n t r å d

Katrin Sjögren

Minister

Nina Fellman

För kännedom:

Självstyrelsepolitiska nämnden/Ålands lagting
Språkrådet